

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศในห้วงที่ผ่านมาก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในภาพรวมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจและสังคม นั้น จะสามารถมองเห็นความแตกต่างระหว่างในอดีตและปัจจุบัน ได้อย่างชัดเจน ในอดีตนั้น โครงสร้างพื้นฐานของประเทศยังไม่ได้มีการพัฒนาเท่าที่ควร บางพื้นที่ยังคงดำรงชีวิตโดยปราศจากไฟฟ้า น้ำประปา แต่ในปัจจุบันนั้นจะเห็นว่ามี การขยายโครงสร้างพื้นฐานอย่างรวดเร็วและครอบคลุมเกือบทุกพื้นที่ บางพื้นที่ที่ไม่เคยมีไฟฟ้า น้ำประปาใช้ ก็ได้รับการปรับปรุงให้มีน้ำประปาและไฟฟ้าใช้ สำหรับชุมชนเมืองซึ่งเป็นแหล่งที่มีความเจริญสูงนั้น จะเห็นได้ว่ามีอาคารพาณิชย์ ศูนย์การค้า สถานบริการ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจซึ่งแต่เดิมเป็นเศรษฐกิจที่พึ่งพาเกษตรกรรมเป็นหลักรายได้ของประเทศส่วนใหญ่มาจากสินค้าภาคเกษตรกรรม แต่ปัจจุบันรายได้ส่วนใหญ่จะเน้นภาคอุตสาหกรรมและบริการเป็นหลัก ที่ดินจำนวนมากซึ่งแต่เดิมเคยเป็นที่ทำการเกษตรกรรมเพาะปลูกของประชาชนบางส่วนถูกนำไปปรับปรุงเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ มีการขยายการลงทุนทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อตอบสนองต่อสภาพเศรษฐกิจที่เติบโตขึ้นพร้อมกับกระแสการพัฒนา

ผลของการพัฒนาดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศทั้งด้านบวกและด้านลบ กล่าวคือ ด้านบวกทำให้ประเทศเกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วจนเป็นที่ยอมรับจากนานาประเทศ ประชาชนได้รับประโยชน์อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี โลกทั้งโลกถูกย่อให้มีสัดส่วนเล็กลงด้วยเทคโนโลยีทางการสื่อสาร การเดินทาง มีความรวดเร็วและสะดวกสบายขึ้น เกิดการพัฒนาคุณภาพของสินค้า ผู้ประกอบการสามารถนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดต้นทุนในการผลิต ทำให้มีผลกำไรมากขึ้น ผู้บริโภคมีโอกาสในการที่จะเลือกสิ่งที่ดีที่สุดให้แก่ตนเอง มีการจ้างงานมากขึ้น เกิดกระแสการไหลเวียนของเงินตราภายในประเทศ ส่วนผลกระทบทางด้านลบที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือการประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศในปี 2540 เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้น สินค้ามีราคาแพง บริษัทหลายแห่งถูกปิดกิจการลง ลูกจ้างถูกบอกเลิก สัญญาจ้าง ขาดรายได้ และที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนมากที่สุดก็คือ วิธีการดำรงชีวิตและการใช้จ่ายของประชาชนได้เปลี่ยนแปลงไป จากแต่เดิมใช้ชีวิตอยู่อย่างปกติสุข รายได้ที่ได้รับถูกนำมาใช้จ่ายในการดำรงชีพตามความต้องการและจำเป็นพื้นฐาน ปราศจากสิ่งยั่วยุใด ๆ อันจะทำให้เกิดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น แต่ต่อมาเมื่อเกิดกระแสการพัฒนาหรือกระแสโลกาภิวัตน์ ได้ก่อให้เกิด

พฤติกรรมการใช้เงินที่ไม่เหมาะสม เงินหรือรายได้ที่มีอยู่ถูกนำไปใช้ในการตอบสนองความต้องการส่วนตัวโดยไม่จำเป็น เกิดการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เพื่อซื้อความสะดวกสบาย ซื้อความทันสมัย เกิดกระแสบริโภคนิยมในขณะที่รายได้เท่าเดิม จึงก่อให้เกิดปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย เกิดสภาวะความยากจนและนำไปสู่ปัญหาหนี้สินตามมาในที่สุด

ตาราง 1.1 เส้นความยากจนและสัดส่วนคนจน จำแนกตามเขตและภูมิภาค ปี 2541 - 2542

เขตและภูมิภาค	สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)		เส้นความยากจน (บาท/คน/เดือน)	
	2541	2542	2541	2542
ชนบท				
ภาคเหนือ	11.32	13.62	798.20	814.65
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	29.86	38.46	918.85	932.40
ภาคกลาง	8.08	8.45	895.52	933.30
ภาคใต้	17.34	20.24	816.97	846.25
กรุงเทพ ฯ และ 3 จังหวัดรอบ กทม.	0.46	0.30	1,087.64	1,128.69
รวม	19.28	23.97	874.44	896.39
จำนวนประชากร (ล้านคน)	43.07	43.15		

ที่มา : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย คำนวณจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากตาราง 1.1 จะเห็นได้ว่าสัดส่วนคนจนของชาวชนบทในภาคเหนือเปรียบเทียบกับภาคอื่นๆ ของประเทศไทย มีสัดส่วนความยากจนเป็นอันดับที่ 3 รองลงมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ และมีสัดส่วนความยากจนเพิ่มมากขึ้นจากการเปรียบเทียบระหว่างปี 2541 และ ปี 2542 นอกจากนี้ยังพบว่าจากข้อมูลของสำนักประเมินผลและเผยแพร่และการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปี 2546 ปรากฏว่าสัดส่วนคนยากจนจำนวนคนจนที่มีรายได้น้อยกว่าเส้นความยากจนมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 13.1 ของประชากรทั้งประเทศในปี 2545 (จำนวน 6.2 ล้านคน) คิดเป็นจำนวนคนยากจนที่ลดลงมากกว่า 2 ล้านคนภายในระยะเวลาเพียงปีเดียว และมีสัดส่วนคนยากจนลดลงจนต่ำกว่าช่วงก่อนวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 เกือบทุกภูมิภาค แต่ถึงแม้ว่าคนจนจะลดลงไปมากแต่ยังมีคนยากจนที่จนมากเหลืออยู่อีกจำนวนหนึ่ง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2546 : 40)

ตาราง 1.2 รายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนและจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จังหวัด
เชียงใหม่ จำแนกตามสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน ปี 2545 เปรียบเทียบกับปี
2543

สถานะทางเศรษฐกิจสังคม ของครัวเรือน	รายได้เฉลี่ย ต่อเดือนต่อครัวเรือน (บาท)			ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ต่อเดือนต่อครัวเรือน (บาท)			จำนวนหนี้สินเฉลี่ย ต่อครัวเรือน (บาท)		
	ปี 2543	ปี 2545	ร้อยละของ การ เปลี่ยนแปลง	ปี 2543	ปี 2545	ร้อยละของ การ เปลี่ยนแปลง	ปี 2543	ปี 2545	ร้อยละของ การ เปลี่ยนแปลง
ครัวเรือนทั้งสิ้น	9,243	9,582	3.7	7,477	8,465	13.2	52,547	68,716	30.8
ผู้ถือครองทำการเกษตร	7,502	6,581	-12.3	5,944	4,958	-16.6	55,737	44,046	-21.0
ผู้ดำเนินธุรกิจของตนเองที่ มิใช่การเกษตร	10,714	12,628	17.9	8,255	11,081	34.2	65,514	138,132	110.8
ลูกจ้าง	9,263	10,042	8.4	7,538	8,630	14.5	46,918	58,239	24.1
- ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ วิชาการและเสมียนพนักงาน	13,722	14,798	7.8	11,169	12,997	16.4	80,696	100,799	24.9
- ผู้ปฏิบัติงานใน กระบวนการผลิต คนงาน เกษตรและคนงานทั่วไป	5,852	6,010	2.7	4,759	4,926	3.5	21,069	22,150	5.1
ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิง เศรษฐกิจ	8,342	6,993	-16.2	7,299	7,850	7.2	49,868	40,372	-19.0

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่, 2546 : 14

จากตาราง 1.2 จะเห็นได้ว่าเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายได้และค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในปี 2545 กับ ปี 2543 ในช่วงระยะเวลา 2 ปี ครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.7 หรือ เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 1.85 ต่อปี ในขณะที่เดียวกันค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกันคือ ประมาณร้อยละ 13.2 หรือเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 6.60 ต่อปี หากพิจารณาตามสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนจะเห็นได้ว่าครัวเรือนเกือบทุกกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะครัวเรือนกลุ่มผู้ดำเนินธุรกิจของตนเองที่มิใช่การเกษตร มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.9 ยกเว้นครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจของครัวเรือนผู้ถือครองทำการเกษตร เพียง 2 กลุ่มเท่านั้นที่มีรายได้ลดลง หากพิจารณาด้านค่าใช้จ่ายของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนเกือบทุกกลุ่มมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ยกเว้นครัวเรือนผู้ถือครองทำการเกษตรเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นที่มีค่าใช้จ่ายลดลง สำหรับหนี้สินของครัวเรือนนั้น พบว่าครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ มีหนี้สินโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 52,547 บาท ในปี 2543 เป็น 68,716 บาทต่อครัวเรือนในปี 2545 หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นอัตราร้อยละ 30.8 โดยเฉพาะครัวเรือนผู้ดำเนินธุรกิจของตนเองที่มิใช่การเกษตร มีหนี้สินเพิ่มมากที่สุด ประมาณร้อยละ 110.8 ครัวเรือนลูกจ้างผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ วิชาการและเสมียนพนักงาน ครัวเรือน

ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต คนงานเกษตรและคนงานทั่วไปเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 24.9 และ 5.1 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มอื่น ๆ นั้นมีหนี้สินลดลง (สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่, 2546: 14)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ที่ได้มีเป้าหมายหลักเน้นที่การพัฒนาประเทศไปตามจุดมุ่งหมายของวิสัยทัศน์ร่วม ภายใต้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา โดยยึดหลักทางสายกลาง เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤต มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์เปลี่ยนแปลง จึงทำให้รัฐบาลชุดปัจจุบัน ภายใต้การนำของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาสำคัญของประเทศที่สำคัญ 3 เรื่อง ได้แก่ ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติดและปัญหาคอร์รัปชัน การดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน มีเป้าหมายที่จะขจัดความยากจนให้หมดสิ้นไปภายในปี 2551 โดยมีเป้าหมายหลักในการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และสร้างโอกาสให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีรายได้เพียงพอจากรายจ่าย มีความเป็นอยู่และสภาพชีวิตที่สมดุล อันเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง” ในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน

โครงการของรัฐบาลที่ได้ดำเนินการรองรับนโยบายแก้ไขปัญหาความยากจน ได้แก่ โครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค โครงการพักชำระหนี้เกษตรกร โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และโครงการล่าสุดที่ได้ดำเนินการคือ โครงการแก้ไขปัญหาทางสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ โดย เปิดโอกาสให้ประชาชนมาลงทะเบียนผู้ประสบปัญหาที่ได้สำรวจแล้วพบว่ามี 8 ปัญหาหลักคือ ปัญหาที่ดินทำกิน ปัญหาคนเร่ร่อน ปัญหาถูกหลอกลวง การส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาได้มีรายได้จากอาชีพที่เหมาะสม ปัญหาผู้ประกอบการอาชีพผิดกฎหมาย ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาหนี้สินภาคประชาชน และปัญหาอื่น ๆ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2547: 11)

เมื่อสำรวจข้อมูลสถิติประชาชนที่ได้ลงทะเบียนปัญหาทางสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการพบว่าปัญหาที่ลงทะเบียนมากที่สุดคือปัญหาหนี้สินภาคประชาชน จำนวน 5,155,378 ปัญหา เป็นเงิน 667,751,243,177 บาท หรือ ร้อยละ 81.92 แยกเป็น ปัญหาหนี้สินในระบบ จำนวน 535,243,489,261 บาท และปัญหาหนี้สินนอกระบบ จำนวน 132,507,753,916 บาท หรือร้อยละ 18.08 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2547: 11 – 12) จากสถิติดังกล่าว จึงทำให้ได้ข้อสรุปที่ว่าปัญหาหนี้สินภาคประชาชนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนที่ควรแก้ไข โดยเร่งด่วน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางแก้ไขปัญหาความยากจนของรัฐบาลที่กำหนดไว้ว่า “ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ขยายโอกาส” ซึ่งหากสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบ โดยการปรับโครงสร้างหนี้จากนอกระบบไปสู่ในระบบ จะทำให้ไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ยอัตราสูง ๆ ตามที่เคยปฏิบัติ

ทำให้แบ่งเบาภาระ มีรายได้ที่เพียงพอในการดำรงชีวิต และมีโอกาสในการเก็บออมเพื่อที่จะส่งผลต่อการพัฒนารายได้และชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจนสภาพจิตใจให้ดีขึ้น ทำให้ลดภาระเสี่ยงในการที่จะเข้าไปพัวพันกับอบายมุขหรือสิ่งผิดกฎหมาย

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งที่ประสบภาวะปัญหาหนี้สินภาคประชาชน โดยจะสังเกตได้จากข้อมูลศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนจังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับสภาพปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ทราบว่า มีจำนวนผู้มาลงทะเบียนเป็นผู้ประสบปัญหารวมทั้งหมดจำนวน 226,786 ปัญหา มูลค่าหนี้ 21,295,343,155 บาท แยกออกเป็นหนี้สินนอกระบบ จำนวน 23,700 ปัญหา มูลค่าหนี้ 2,157,786,041 บาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 10.45 ของจำนวนหนี้สินภาคประชาชนที่มาลงทะเบียนทั้งหมด (ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนจังหวัดเชียงใหม่, 2547: 2)

จากสภาพการณ์ของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับปัญหาหนี้สินภาคประชาชนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเรื้อรังในสังคมไทยมานาน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและประเมินผลการแก้ไขปัญหานี้ในนอกระบบในอำเภอคอยสะเก็ด ซึ่งเป็นอำเภอที่มีสภาพสังคมที่ผสมกันระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท กล่าวคือ ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่เพียง 18 กิโลเมตร ประชาชนร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ที่เหลือประกอบอาชีพรับราชการ ประกอบธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย และรับจ้าง และมีข้อมูลการลงทะเบียนปัญหาหนี้สินภาคประชาชน (หนี้สินนอกระบบ) เป็นจำนวนถึง 299 ราย มูลค่าหนี้ 41,210,404 บาท (ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนอำเภอคอยสะเก็ด, 2547) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องและเป็นสาเหตุของการประสบภาวะหนี้สินของประชาชนตลอดไปจนถึงความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้รัฐบาลจัดการแก้ไขปัญหานี้สินที่มีอยู่และนโยบายแก้ไขหนี้สินภาคประชาชน (หนี้สินนอกระบบ) ที่รัฐบาลตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาได้โดยวิธีการปรับโครงสร้างหนี้สิน การส่งเสริมรายได้และการจัดทำกิจกรรมสนับสนุนอื่น ๆ โดยหน่วยงานของรัฐ เน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนด้วยตนเองนั้น จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเป็นหนี้สินนอกระบบ ในอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อวิเคราะห์ถึงระดับประสิทธิผลของโครงการแก้ไขปัญหานี้ในนอกระบบของสมาชิกโครงการแก้ไขปัญหานี้ในนอกระบบในอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

3. เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินการตามโครงการแก้ไขปัญหานี้
นอกระบบ

4. เพื่อระบุปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานโครงการฯ

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการสภาวะการเป็นหนี้ในระบบของประชาชน ได้แก่ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ/รายได้ รายจ่าย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และค่านิยมในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของผู้ที่มาลงทะเบียนปัญหาหนี้สินตามโครงการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชน (หนี้ในระบบ)

2. โครงการแก้ไขปัญหานี้ในระบบของรัฐประสบผลสำเร็จในระดับปานกลาง

3. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโครงการแก้ไขปัญหานี้ในระบบประกอบด้วย

ปัจจัยการดำเนินงานและปัจจัยส่วนบุคคล

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำข้อมูลปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้ประชาชนเป็นหนี้สินไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหานั้นที่ถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริง

2. เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับทราบเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโครงการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชน (หนี้ในระบบ) นำไปปรับปรุงการดำเนินการตามโครงการให้เกิดผลสัมฤทธิ์

3. เพื่อนำเสนอข้อมูลให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชน (หนี้ในระบบ) ให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

1.5 ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชน (หนี้ในระบบ) อำเภออดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตด้านเวลา

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงระหว่างเดือนธันวาคม 2548 – มีนาคม 2549

ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลหลังการดำเนินการเจรจาหนี้สินเสร็จสิ้นแล้ว

ขอบเขตด้านการปฏิบัติ

เป็นการประเมินผลจากประชาชนที่ได้ลงทะเบียนปัญหานี้สินภาคประชาชน

(หนี้ในระบบ) ของอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่เริ่มลงทะเบียนในปลายปี 2546 ถึง เดือนเมษายน 2547

9. นิยามศัพท์ทั่วไป

นโยบายแก้ไขปัญหาทางสังคมและความยากจน หมายถึง นโยบายรัฐบาลชุดปัจจุบัน ที่ต้องการแก้ไขปัญหาทางสังคมและความยากจน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมาลงทะเบียนปัญหา ซึ่งได้จัดกลุ่มไว้ 8 กลุ่มหลัก ๆ คือ ปัญหาที่ดินทำกิน ปัญหาคนเร่ร่อน ปัญหาผู้ประกอบการอาชีพ ผิดกฎหมาย ปัญหานักเรียนนักศึกษาต้องการรายได้จากอาชีพที่เหมาะสม ปัญหาถูกหลอกลวง ปัญหาหนี้สินภาคประชาชน ปัญหาที่อยู่อาศัย และปัญหาอื่น ๆ

โครงการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชน หมายถึง โครงการหนึ่งในนโยบายแก้ไข ปัญหาทางสังคมและความยากจน ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดเป็นเรื่องเร่งด่วนที่จะต้องรีบดำเนินการ โดยเฉพาะหนี้ในระบบ

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่มุ่งแสวงหาคำตอบ สำหรับคำถามที่ว่า นโยบาย แผนงาน โครงการ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้แต่ต้นหรือไม่ และระดับใด

หนี้ในระบบ หมายถึง หนี้ที่เจ้าหนี้มีใช้สถาบันการเงินหรือเจ้าหนี้ในระบบชุมชน

ศจ.จ. หมายถึง ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน จังหวัดเชียงใหม่

ศจ.อ. หมายถึง ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะปัญหาความยากจน อำเภอคอยสะเก็ด

สมาชิกโครงการฯ หมายถึง ประชาชนที่ได้ไปลงทะเบียนหนี้ในระบบไว้ ณ ที่ว่าการ

อำเภอคอยสะเก็ด